

2020-01-31

Avdelningen för Ekonomi och styrning
Emma Bonnevier

Finansdepartementet
Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Hemställan – Staten måste öka och förbättra sitt stöd till klimatanpassning i kommuner och regioner

Sammanfattning

- Regeringen behöver ge länsstyrelserna i uppdrag att bistå kommunerna med kostnadsfria underlag till klimatanpassning på översiktsplanenivå.
- De 75 miljoner kronor som MSB fördelar i statsbidrag för förebyggande åtgärder mot översvämningar, ras och skred är långt ifrån tillräckliga. Det behövs en kraftfull och långsiktig förstärkning statens bidrag till klimatanpassningsåtgärder.

Expertmyndigheters underlag och kunskap når inte ut till kommuner och regioner

2019 publicerade Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) en rapport om de lokala effekterna av ett förändrat klimat. Rapporten visar att fortsatt ökande utsläpp av växthusgaser väntas leda till omfattande värmeböljor, översvämningar och havsnivåhöjningar. Rapporten bestod av befintlig kunskap och fakta, men presenterades som konkreta exempel på vilka utmaningar ett förändrat klimat innebär för de tre utvalda kommuner. Rapporten fick stor genomslagskraft och väckte stort intresse hos både det offentliga och media. Detta visar att det finns mycket kunskap hos expertmyndigheter som inte når ut till kommuner, regioner och andra berörda aktörer.

Länsstyrelsen behöver ge ett stöd som är tillämpbart på översiktsplanenivå

Under 2018 fick kommunerna ett nytt ansvar (PBL 7:5:3) att analysera behovet av klimatanpassning i sina översiktsplaner. Syftet med det nya ansvaret är att öka kommunernas kunskap om vilka klimatrelaterade risker som är särskilt aktuella för respektive kommun. Kommunerna ska i översiktsplanen kortfattat redogöra för hur dessa risker kan minska eller upphöra. Kommunerna får, enligt finansieringsprincipen, ekonomisk kompensation motsvarande 4 kronor per invånare för framtagandet av underlaget. Alla kommuner måste själva upphandla underlaget.

För att klimatanpassningsarbetet på allvar ska ta fart måste det finnas kunskap om vilka klimatrisker som olika delar av Sverige står inför. Kunskapen måste finnas såväl i kommunen och i regionen som hos länsstyrelsen och berörda expertmyndigheter. Trots att det finns ett trettiotal expertmyndigheter som sitter på mängder av detaljerad kunskap är det fortfarande svårt att ta reda på vilka specifika sårbarheter som råder lokalt eller regionalt. Idag lägger kommunerna stora resurser på att låta konsulter och

andra privata aktörer sammanställa fakta och bistå med underlag. SKR anser istället att staten, via länsstyrelsen, behöver tillhandahålla kostnadsfria underlag om de lokala klimatriskerna som är på en sådan nivå att det kan användas för kommunernas översiktsplanering.

Statlig finansiering av åtgärder

Det behövs en kraftfull och långsiktig förstärkning av statsbidraget till kommuner för klimatanpassningsåtgärder. I klimatanpassningsutredningen (SOU 2017:42) uppskattades kostnaden för att genomföra nödvändiga klimatanpassningsåtgärder för ras, skred och erosion uppgå till 137–205 miljarder kronor fram till år 2100. 2019 fanns det 130 miljoner kronor som kommuner kan söka hos Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Även om det är en förstärkning av bidraget som brukar ligga mellan 25-75 miljoner kronor är det långt från tillräckligt. Trots att ganska få kommuner känner till statsbidraget är det översökt varje år. Bidraget ger möjlighet till medfinansiering för klimatanpassningsåtgärder mot översvämningar, ras och skred.

Bidraget brister i sin nuvarande form eftersom det begränsas till översvämningar, ras, skred. SKR anser att kommuner och regioner även behöver stöd för att hantera andra klimateffekter så som värmeböljor, temperaturförändringar och skyfall. Det nuvarande bidraget tillåter inte att den sökande kommunen tar höjd för kommande klimatförändringar, åtgärden syftar snarare att lösa akuta hot. Detta behöver åtgärdas så att de investeringar som görs idag har effekt framöver.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
2:e vice ordförande